

BESLISBOOM

voor het soa-consult

seksHAG

NHG-EXPERTGROEP
SOA HIV EN SEKSUALITEIT

VERSIE SEPTEMBER 2023

SOAIDS
Nederland

STAPPEN

AANLEIDING VOOR TESTEN EN HET AFNEMEN VAN EEN RISICO-ANAMNESE

1. Soa-vraag/soa-onderzoek op eigen verzoek of na partnerwaarschuwing.
2. Soa-klachten: zowel urogenitale klachten als aspecifieke extragenitale soa-klachten.
3. Proactief door huisarts bij vermoeden risico op een soa, bijvoorbeeld bij jongeren tijdens pilconsult, seksueel geweld, of bekend hoog risico.

STAP 1

TOESTEMMING

Vraag toestemming voor het stellen van persoonlijke vragen en/of vragen over seksualiteit/seksueel gedrag.

STAP 2

WELKE TESTEN N.A.V. RISICO-ANAMNESE?

Aanwezigheid van één van de volgende risicofactoren:

- MSM (mannen die seks hebben met mannen)
- Wisselende contacten? (>3 in afgelopen 6 maanden)
- Afkomstig uit soa-endemisch gebied (1e en 2e generatie)
- Sekswerkers en klanten (contact in de afgelopen 6 maanden)
- Partner met verhoogd risico

JA

Testen op BIG FIVE
(chlamydia, gonorrhoe, syfilis, hiv, hepatitis B)

NEE

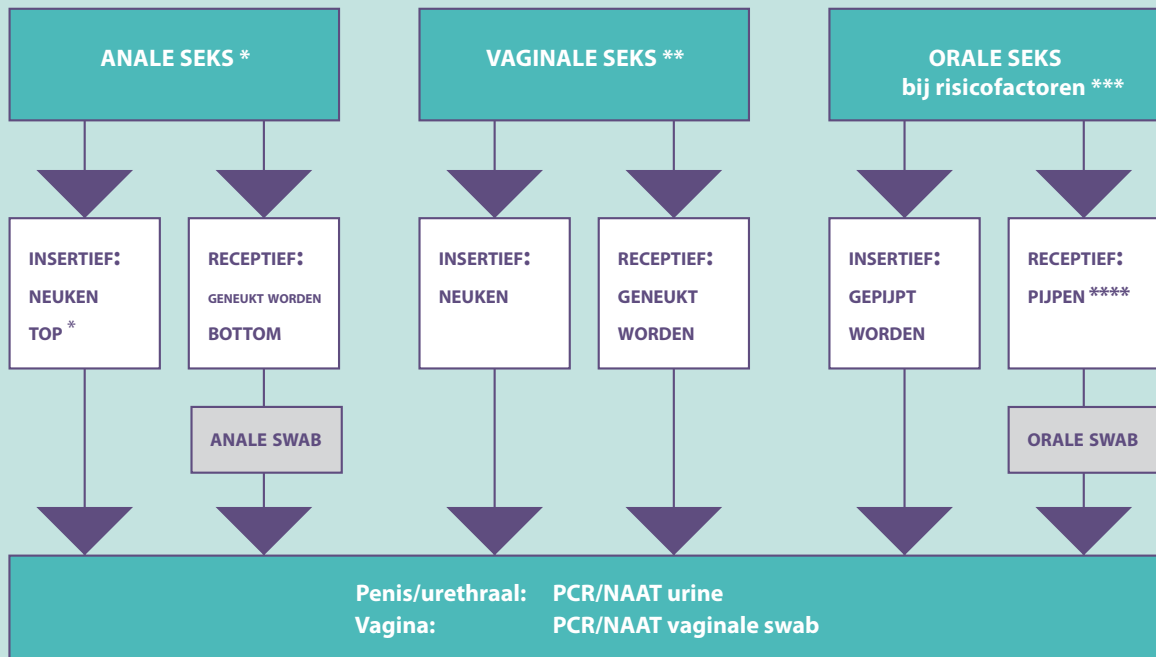
Testen op chlamydia
(indien er risico is)

Aanvullend testen alleen op indicatie zoals (persisterende) klachten of in geval van partnerwaarschuwing

Bijvoorbeeld Trichomonas, HSV, Mycoplasma, mpox, HCV testen bij MSM met hiv of bij PrEP

STAP 3

TESTLOCATIES OP BASIS VAN SEKSUELE TECHNIKEN

- * Bij MSM wordt regelmatig een soa anaal gevonden ook al wordt geen receptieve anale seks gemeld. Dat is de reden dat bij MSM standaard getest wordt met een anale swab, naast een urine-test en orale swab en een bloedtest. De orale swab hoeft alleen op gonorrhoe en niet op chlamydia te worden getest.
- ** Bij vrouwen met een genitale chlamydia blijkt vaak ook een rectale chlamydia, ook zonder anale seks of symptomen. Door de keuze voor doxycycline bij de behandeling is een standaard anale swab niet meer nodig. Een anale swab is alleen geïndiceerd bij anale klachten.
- *** Beffen en rimmen vormt een gering risico op het oplopen van een pharyngeale chlamydia of gonorrhoe. Testen hierop is dan ook niet geïndiceerd, tenzij aanhoudende keelklachten.
- **** Orale seks vormt t.a.v. chlamydia in zeer beperkte mate een risico in de infectietransmissie of bij klachten. Het is alleen geïndiceerd de pharynx bij orale seks te testen bij vermoeden van gonorrhoe.

VERVOLG

VERVOLGSTAPPEN / VERVOLGCONSULT

CORRECTE BEHANDELING (NA DIAGNOSE)

Zie de NHG-standaard voor de behandeling van soa. Met name voor gonorrhoe kunnen de adviezen veranderen. Op www.soaaid.nl/nl/professionals staan alle actuele soa- en hiv-richtlijnen, inclusief de meest recente Multidisciplinaire Richtlijn Soa. Zie ook www.sekshag.org

COUNSELING

Om soa te voorkomen is het belangrijk om ook risicogedrag en mogelijkheden tot gedragsverandering bespreekbaar te maken tijdens een (vervolg)consult. Bespreek condoomgebruik en wijs MSM en/of transpersonen met een hoog risico op hiv op de mogelijkheid van vaccinatie tegen hepatitis B en pre-expositie profylaxe (PrEP).

PARTNERWAARSCHUWING

Partnerwaarschuwing en -behandeling is cruciaal in de bestrijding van soa. Zonder contactopsporing is er kans op 'ping-pong'-infecties en verdere verspreiding. Desgewenst kan de GGD ondersteuning bieden. Ook kan partnerwaarschuwing via SMS en internet. Zie voor patiënt en professional: www.partnerwaarschuwing.nl en www.thuisarts.nl

seksHAG

NHG-EXPERTGROEP
SOA HIV EN SEKSUALITEIT

NHG-standaard soa-consult

Richtlijn PrEP

sekshag.org

Extra informatie

MAN

SOA-TESTEN VOOR CHLAMYDIA EN GONORROE AFNEMEN

Urine: eerste straal urine 15 tot 20 ml. De patiënt moet 1 uur voorafgaand liefst niet geplast hebben.

VROUW

Vaginale (zelf)swab: 2 à 5 cm in schede inbrengen en 10 à 15 seconden goed langs de vaginawanden strijken. De vaginale swab heeft bij vrouwen de voorkeur boven urine omdat deze een hogere opbrengst/betrouwbaarheid heeft.

ANUS

Swab 2 à 3 cm inbrengen en 10 à 15 seconden goed langs de wanden strijken. Kan ook goed door patiënt zelf gedaan worden.

KEEL

Swab langs beide gehemeltebogen en eventueel langs de amandelen strijken.

INFORMED CONSENT

Dit houdt in dat de patiënt wordt geïnformeerd dat er op soa, waaronder hiv getest gaat worden. Als de patiënt daar bezwaar tegen heeft kan hij dat op dat moment aangeven.

Al deze swabs kunnen, na de juiste instructie ook door de patiënt zelf worden afgenomen.

ASPECIFIEKE KLACHTEN WAARBIJ OOK AAN EXTRAGENITALE SOA OF AAN HIV GEDACHT MOET WORDEN

Denk aan extragenitale chlamydia of gonorroe bij:

- Conjunctivitis
- Pharyngitis
- Proctitis
- Artritis

Denk aan syfilis bij:

- Ulceraties in mondholte, keel, anale regio
- Gegeneraliseerde huidaandoeningen
- Onbegrepen neurologische verschijnselen

Denk aan hiv bij:

- Gonorroe
- Syfilis
- Hepatitis B en C
- Herpes zoster
- Recidiverende pneumonie
- Chronische diarree
- Gewichtsverlies
- Acute hiv kan worden aangezien voor de ziekte van Pfeiffer

WINDOWFASE

Bij het testen is het belangrijk op de windowfase te letten. Dit is de periode tussen het moment van mogelijke infectie en het moment dit middels diagnostiek te kunnen vaststellen. Deze windowfase is als volgt:

Geen klachten, weinig risico: Testen bij voorkeur na windowfase. Dit is tot twee weken voor chlamydia en gonorroe, en tot drie maanden voor syfilis, hiv en hepatitis B.

NB: wel testen indien tussentijds klachten ontstaan!

Bij klachten: Direct testen en afhankelijk van type klachten herhalen, in ieder geval na aflopen windowperiode. Bij verdenking van acute hiv (Pfeifferachtig beeld) direct testen. Herhalen na 4 weken en na 12 weken. Bij PEP of PrEP kan de windowfase tot 6 maanden zijn.

Bij herhaald risicogedrag: Direct testen en herhalen na drie maanden. Bij iemand met hoog risicogedrag, die dus doorlopend risico loopt, wordt periodiek testen geadviseerd.

MEER WETEN?

Voor informatie over diagnostiek en behandeling zie de website www.soa-aids-professionals.nl en/of zoek op 'NHG-standaard het soa-consult'. Voor meer informatie en vragen zie de website van de seksHAG: www.sekshag.org

Voor inhoudelijke vragen en interessante casuïstiek kunt u mailen naar Soa Aids Nederland of de seksHAG (Huisarts Advies Groep Seksuele Gezondheid):

E-mail: professionals@soa-aids.nl

E-mail: sekshag@nhg.org

Voor advies over diagnostiek, behandeling en contactopsporing, kunt u ook contact opnemen met de regionale soa-polikliniek. Zie ook www.partnerwaarschuwing.nl

Patiënten-informatielijn (ook voor counseling):
Aids Soa Infolijn 0900 - 204 2040

ENDEMISCHE GEBIEDEN SOA, HIV, HEPATITIS B

- (A) Zuid en Oost Europa (waaronder Oekraïne)
- (B) Midden Oosten (waaronder Turkije en Marokko): vooral hepatitis B
- (C) Zuidoost Azië
- (D) Afrika, met name ten zuiden van de Sahara
- (E) Zuid en Midden Amerika
- (F) Caribisch gebied (Suriname, de voormalige Nederlandse Antillen)